

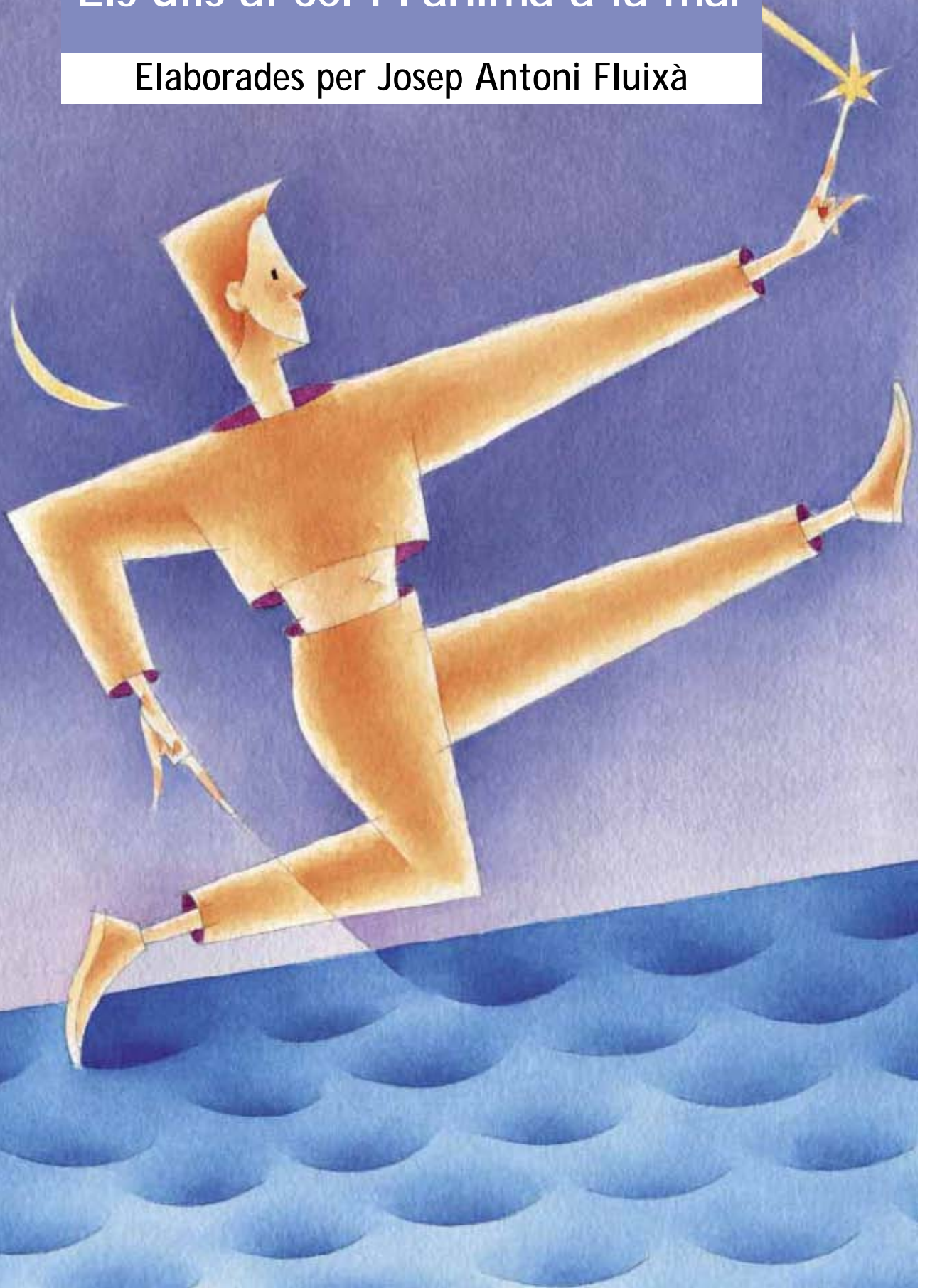
EL MICALET GALÀCTIC

Propostes didàctiques

Els ulls al cel i l'ànima a la mar

Elaborades per Josep Antoni Fluixà

ELS ULLS AL CEL I L'ÀNIMA A LA MAR

D E S C R I P C I Ó

Autor: *Josep Ballester*

Dibuixos: *Enric Solbes*

Edicions Bromera / Alzira, 2003

Col·lecció: «EL MICALET GALÀCTIC», núm. 96

Sèrie Blava

Format: 13 x 20,5 cm, 64 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 12 anys. Aquest llibre resulta especialment recomanable per a aquells lectors que, pel seu pas cap a l'adolescència, comencen a sentir ja la necessitat d'eixamplar els seus horitzons. En aquest sentit, sense abandonar la senzillesa del vocabulari, els poemes que formen part d'aquest llibre forcen el lector a atendre un nou aspecte que haurà de tenir en compte en les futures lectures literàries: el de la bellesa de les paraules. A més, el joc i la imaginació que desprenen els versos i la temàtica d'observació del món i de l'univers al voltant de la qual gira el llibre, encara el fan més adequat als ulls iniciàtics dels lectors d'aquestes edats.

RESUM ARGUMENTAL

Els ulls al cel i l'ànima a la mar és un recull de vint-i-vuit poemes que giren al voltant de dos temes: el cel i la mar. I prenent com a excusa aquests dos centres d'interés, l'autor basteix tot un univers de sensacions que van creixent i desenvolupant-se damunt la

trama que ordeix, en primer lloc, des dels elements que poblen el món superior, el dels astres; i més endavant, en la segona part, a partir de tot allò que es relaciona amb el blau dels oceans.

A partir d'aquestes dues idees ens trobem dos mons compactes i, en principi, antagònics que es fragmenten per a establir relacions amb bocins de quotidianitat. L'explicació dels fets celestials i marítims, amb un llenguatge bell i acurat però planer, esdevé la prioritat de cada un dels poemes, que, amb l'ajuda del personatge d'un saltimbanqui, posa els sentiments que són expressats a l'abast del joves lectors.

Per tant, hi trobem poemes majoritàriament descriptius, però no des d'una òptica realista, sinó poètica i impressionista amb la clara intenció de provocar en el lector –com ja s'ha insinuat– sentiments diversos: bellesa, estima, admiració, etc. Per això, els poemes de la primera part, destinats a la contemplació, van dedicats als estels, a l'arc de Sant Martí, a la Lluna, als planetes –Mercuri, Venus, Mart, Júpiter, Saturn, Urà, Neptú i Plutó–, a la Via Làctia, al vent Mestral i a l'Óssa Menor; mentre que els de la segona part, amb una vocació més sensitiva i espiritual, se centren en temes com la maregassa, el color de la mar amb el sol del capvespre, les distintes mars que hi ha al món, la fauna marina i la diversitat del món aquàtic.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

A diferència d'altres llibres de poesia per a infants o per a joves, *Els ulls al cel i l'ànima a la mar* és un llibre amb una estructura molt unitària: és a dir, constitueix un autèntic poemari. En conseqüència, els poemes no hi són col·locats com un recull sumatori de textos independents i amb una gran varietat temàtica, sinó que, per contra, tenen un sentit –més enllà de la seua significació individual– dependent de la situació que hi ocupen en relació amb els altres.

I és precisament per això que podem parlar, en aquest llibre, d'un tema comú i d'un objectiu principal fàcilment identificable i que constitueix l'essència del que ens ha volgut transmetre l'autor: la necessitat de contemplar amb els propis ulls la bellesa d'allò que ens envolta com un primer pas per a estimar-ho i ficarnos-ho a l'interior, a l'ànima, per tal d'aprendre a viure la vida amb la força i l'alegria d'un saltimbanqui. Per tant, no ens ha d'estranyar que en els poemes, el lector confonga sovint el món extern i l'intern de les persones, ja que, segons l'autor, sembla que hi ha un univers a fora i a dintre, i un espill on es reflecteix aquesta aparent dualitat. Un espill que en el llibre es representa amb la mar, però que, tal com ja s'al·ludeix en el títol, és també l'ànima: és a dir, la consciència de ser qui som.

Naturalment, amb aquesta interpretació no s'esgota la significació del llibre, ja que, com en tots els llibres –i més encara en els de poesia–, són moltes les lectures que se'n poden fer, probablement, tantes com lectors. I totes igualment vàlides. Fins i tot, no s'hauria de descartar que l'objectiu de l'autor en escriure el llibre haguera estat, en realitat, un altre molt més senzill, com per exemple, el de fomentar el gust per la lectura poètica entre els més joves. Però això no invalida tampoc la descripció temàtica exposada en els paràgrafs anteriors.

En tot cas, ens trobem –per sort– davant d'un llibre suggeridor que, a més dels exposats, conté altres aspectes d'interès que –sobretot si se'n fa un ús escolar– poden permetre la reflexió col·lectiva entre els lectors al voltant de diversos temes com els relacionats a continuació:

- El gènere poètic com a instrument per a expressar i comunicar sentiments.
- El valor de la imaginació i el joc de paraules per a fer comparacions, descripcions i metàfores suggeridores per a transmetre amb més intensitat les emocions i els sentiments de cadascú.

- El poema com a expressió d'un temps i d'un espai determinats –és a dir, com a fotografia d'un instant– i la seua relació amb el món de les imatges i les il·lustracions: com es dibuixa un poema, com es descriu en paraules un paisatge?
- La bellesa i la grandesa del món i de l'univers en contraposició amb la petitesa de l'ésser humà.
- L'amor a la natura: a la mar.
- La fantasia i la ficció de les paraules, gràcies a les quals som capaços de fer, fins i tot, el més increïble dels viatges: el viatge del firmament i observar la Lluna, els planetes i la Via Làctia.

L'AUTOR

Josep Ballester (Alzira, 1961) és professor de la Universitat de València. En el seu vessant d'escriptor ha destacat com a poeta amb llibres destinats a lectors adults com *Passadís voraç del silenci*, *Oasi*, *Tatuatge*, *L'holandès errant*, *La mar* i *L'odi*, pels quals ha rebut alguns dels premis més importants: l'Ausiàs March de Gandia, el Ciutat de Palma, el Vicent Andrés Estellés dels Premis Octubre i el Ciutat de València. També ha escrit llibres de crítica literària com els titulats *Joan Fuster: una aventura poètica*, *Temps de quarantena*, *La poesia catalana de postguerra al País Valencià* i *L'educació literària*. A més, l'any 1989 va publicar a la Biblioteca Infantil de la Conselleria de Cultura, Educació i Ciència l'obra de narrativa per a infants titulada *L'estrella dansarina*. Posteriorment, amb *La princesa Neus i la Cuca Fera* guanyà el Premi de Teatre Infantil Xaro Vidal–Ciutat de Carcaixent 1998 i l'any 2004 el Premi de Narrativa Infantil Empar de Lanuza de l'Ajuntament de Meliana amb l'obra *Petit manual d'instruccions d'ús per a animals*. *Els ulls al cel i l'ànima a la mar* és el primer llibre de poesia per a infants i joves que ha escrit i publicat.

L'IL·LUSTRADOR

Enric Solbes (Alcoi, 1960) és un artista plàstic de reconeguda trajectòria professional en els camps del cartellisme, la pintura, la il·lustració i el disseny gràfic, entre altres. Com a pintor, ha participat en exposicions individuals o col·lectives al nostre país i també a Madrid, Londres o Nova York –per esmentar només unes quantes ciutats. La seua pintura, en un principi neorealista, ha evolucionat cap a un figurativisme molt personal que el converteix en un dels pintors valencians amb més projecció externa de les últimes dècades.

El seu treball en el món del disseny i de la il·lustració és també molt especial i variat: cartells, calendaris, cobertes de llibres, col·leccions editorials com «L'Eclèctica», i, sobretot, dibuixos per a edicions de llibres infantils. En aquest últim aspecte, el podem considerar com un dels il·lustradors valencians més destacats amb obres com *Criatures minúscules*; *El bruixot Tararot*; *Tirant lo Blanc*; *El pirata naufragat*; *El meravellós màgic d'Oz*; *Anàdia, la ciutat submergida*; *Ulisses, el meu gat*; *L'Odissea* i *Els ulls al cel i l'ànima a la mar*, entre altres.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

En el cas de proposar, col·lectivament a tot l'alumnat d'una aula, la lectura d'un llibre com aquest, s'ha de tenir ben clar que l'objectiu és provocar, en primer lloc, el major nombre de sensacions i de sentiments que els facen gaudir de la lectura i els recompensen, finalment, per l'indubtable esforç que requereix sempre l'acció de llegir un text. Per tant, orientarem les propostes didàctiques de la manera més atractiva i interessant, tenint en compte sempre una doble intencionalitat: d'una banda, facilitar la comprensió dels textos i, de l'altra, estimular –a partir de la lectura dels poemes

del llibre– la creativitat i la construcció d'un món interior, individual i propi capaç d'enriquir la formació personal dels nostres alumnes. En aquest sentit, hem de ser conscients també que aquesta doble intencionalitat expressada és aplicable a qualsevol tipus de lectura, tant informativa com fictícia, però que encara ho és molt més evident i indefugible en un llibre de poemes on el joc, la bellesa, o la musicalitat de la paraula, o l'enginy de la metàfora i la comparació expressades, formen la part més essencial de la seua existència i justificació literària.

Evidentment, amb tot el que s'ha exposat, es pot extraure ja una primera conseqüència: que no és gens adequat ni recomanable utilitzar la lectura d'aquest llibre com a excusa per a plantejar tot un seguit d'exercicis escrits sobre aspectes lingüístics que, de manera complementària, reforcen els treballats en el llibre de text, com tampoc no s'han d'exigir proves per a avaluar-ne el compliment de la lectura. Però, no obstant això, també resulta obvi que tota lectura té un vessant educatiu i que, en aquest sentit, la lectura d'un llibre pot ser utilitzada com a estímul a l'hora de planificar i de fer una sèrie d'activitats docents que, no necessàriament, han d'anar lligades a l'acte lector. Per això, les propostes de treball que a continuació us oferim només seran vàlides en cas d'utilització pedagògica conjunta del llibre a l'aula, i mai com una tasca complementària de deures individuals per a fer en hores extraescolars.

A més, en el cas d'un llibre com *Els ulls al cel i l'ànima a la mar*, s'ha de valorar que la poesia és un gènere molt vinculat a l'Educació Infantil i Primària per mitjà de les cançons, els embarbussaments i les endevinalles populars, però que no sol ser un gènere literari de lectura freqüent en format de llibre per part dels xiquets i de les xiquetes dels últims cursos de l'Educació Primària i del primer cicle de l'ESO. I, per això mateix, potser –si s'aconsegueix fer amb encert– les possibilitats de sorprendre i de fer de la lectura d'un llibre poètic una

experiència gratificant són més grans respecte a qualsevol altre llibre d'un altre gènere.

En tot cas, com a docents, no hauríem d'oblidar que en el currículum oficial de l'àrea de llengua i literatura figura un contingut que fa referència a la memorització i recitació de poemes i de textos dramatitzats. Això vol dir, si més no, que la poesia ha d'estar contemplada també en la tasca didàctica de l'escola, ja que forma una part important en el desenvolupament de la competència literària i comunicativa de l'alumnat.

Però, com és natural, caldrà fer-ho d'una manera que en desperte l'interés, ja que la motivació és un factor important per a l'aprenentatge i és convenient que funcione sempre. I és amb aquesta finalitat amb què hauríem de programar diverses estratègies per a provocar la curiositat per la lectura del llibre i els poemes que conté, tant abans com durant o després de l'acostament a *Els ulls al cel i l'ànima a la mar*.

Abans de la lectura d'aquest llibre es poden fer una sèrie d'activitats que hi preparen el camí i que aconseguisquen, a poc a poc, crear el desig de conèixer l'obra literària:

- Muntar a la classe una exposició de llibres de poesia infantil i juvenil.
- Demandar als alumnes que fullegen els llibres de l'exposició i que cadascú trie, més o menys a primer colp d'ull, quin és el poema que més els ha agradat entre els que han llegit.
- Justificar davant la resta dels companys per què han elegit el poema que han llegit en veu alta davant la classe.
- Ajuntar-se per parelles o en equip i preparar breus dramatitzacions improvisades dels poemes seleccionats pels membres de la parella o de l'equip.
- Proposar la recerca d'altres llibres de poemes (a la biblioteca del centre, a la biblioteca pública del barri o de la ciutat, etc.) i ampliar l'exposició inicial dels llibres.

- Jugar a recitar poemes amb diferents entonacions i simulant estats d'ànim diferents (alegria, tristesa, indiferència, nerviosisme, cansament...).
- Presentar, el professor o professora, el poemari *Els ulls al cel i l'ànima a la mar*, observar les cobertes (la de davant i la de darrere) i extraure'n la informació, observar les il·lustracions, llegir-ne en veu alta algun poema, etc.
- Buscar informació de l'autor (qui és Josep Ballester, on va nèixer, quins altres llibres ha publicat, en què treballa, etc.) i fer-ne un mural per decorar la biblioteca d'aula.
- Parlar de les sensacions i dels sentiments que ens provoca l'observació del cel, amb el firmament i les estrelles, la mar i el soroll de les ones, els colors de la superfície de l'aigua segons la llum del sol, etc.

Durant la lectura, en un llibre com aquest, s'ha de tenir en compte que no és convenient llegir tots els poemes d'una tirada, sinó assaborint-los d'un en un, o de dos en dos, en cada una de les sessions de lectura. És recomanable també seguir sempre uns passos: lectura en veu alta per part del mestre o de la mestra, explicació d'aquelles paraules o expressions que poden representar dificultat a l'hora de la comprensió, lectura silenciosa i individual dels poemes per part dels alumnes, recitació col·lectiva o individual del poema treballat i memorització del text si cal. A més de tots aquests passos, és oportú crear a la classe un clima favorable al treball poètic: audició de música relaxant de fons, projecció de diapositives o transparències, decoració adequada de l'aula, etc.

Finalment, després de la lectura col·lectiva del llibre és quan començarà l'hora de fer, a poc a poc, les activitats de les propostes de treball suggerides a continuació, seleccionant-les d'acord amb els interessos i les aptituds dels alumnes. En tot cas, caldria ressaltar que, molt sovint, el plaer de la lectura es relaciona directament amb el plaer de l'escriptura i això fa que qualsevol treball en aquest sentit potencie també el fet de llegir. Per tant,

és positiu que el professorat aprofite els textos dels seus alumnes per a confeccionar llibres o per a participar en l'elaboració de la revista escolar.

*SOLUCIONS D'ALGUNES DE LES ACTIVITATS
COMPLEMENTÀRIES PROPOSADES*

SOLUCIÓ DE L'ACTIVITAT NÚM. 4

S	J	U	P	I	T	E	R	V
A	L	M	I	M	E	N	L	E
T	E	R	R	A	O	E	S	N
U	R	V	U	R	A	P	Z	U
R	P	L	U	T	O	T	X	S
N	I	M	E	R	C	U	R	I

Cal tenir en compte que la Terra, encara que estiga a la sopa de lletres i siga un planeta del sistema solar, no s'ha de subratllar o encerclar, ja que no apareix al conjunt de poemes del llibre encapçalat amb el títol de «La música de les esferes».

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

---

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA: .....

AUTOR: .....

DIBUIXOS: .....

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: ..... NÚM.: .....

1. Escriu el títol o el primer vers dels tres poemes que més t'hagen agradat del llibre.

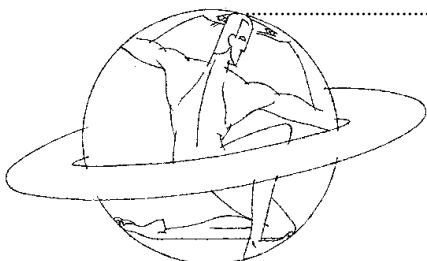
.....
.....
.....

2. Llig les opcions proposades i després assenyala les que consideres més encertades. Quins temes, quines sensacions i quins sentiments creus que tracta de transmetre el llibre?

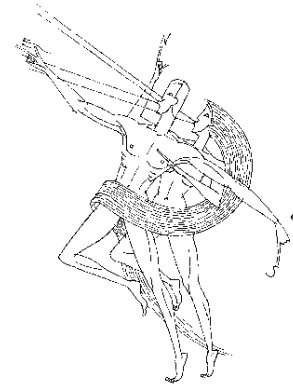
- L'amor als animals.
- La bellesa i el joc de les paraules com a instrument per a provocar sensacions i sentiments.
- La grandesa i la bellesa del món i de l'univers en contraposició amb la petitesa de les persones.
- La informació científica sobre les característiques dels planetes.
- La necessitat de contemplar la bellesa d'allò que ens envolta per tal d'aprendre a estimar-ho.

3. Què penses, en general, del llibre? Fes un comentari i exposa les teues idees i les impressions provocades per la lectura.

.....
.....
.....
.....

B) ESTUDI I ANÀLISI DE L'OBRA

1. *L'estructura*

1.1. Llig el text següent:

Els poetes, sovint, construeixen els seus llibres arreplegant en un sol volum els textos poètics que han anat component al llarg d'un temps determinat –uns mesos, un any, un parell d'anys, etc. En aquests llibres donen a conèixer una selecció o un recull dels que consideren els millors poemes que han escrit i, al mateix temps, mostren els sentiments i les preocupacions que els han afectat durant el període de creació en què s'ha gestat el llibre. Aquests llibres de poesia contenen, en conseqüència, una estructura simplement acumulativa, és a dir, els poemes es col·loquen sense un ordre intencionat (de vegades només d'una manera cronològica segons la data en què van ser escrits), ja que tracten temes diferents i ofereixen una lectura independent els uns dels altres. Són, per dir-ho d'alguna manera, com un llibre de narracions en què la història de cada conte és totalment diferent de la resta.

Per contra, hi ha també molts llibres de poemes que presenten una estructura unitària, és a dir, s'ordenen d'una manera meditada i intencionada segons l'objectiu i la intencionalitat de l'autor. En aquests tipus de llibres, els poemes tenen una interrelació evident que fa que adquirisquen –independentment de la seua significació individual– un sentit complementari dependent de la situació que hi ocupen en relació amb els altres. Per tant, no ens ha d'estranyar trobar-nos llibres de poesia que s'estructuren formant parts amb títols que engloben una sèrie de textos, o amb poemes introductoris o inicials

–marcats tipogràficament amb un altre tipus de lletra–, o, fins i tot, amb poemes finals que tanquen el llibre com una mena d'epíleg. Aquests llibres, a més, contenen una temàtica central concreta, comuna a la majoria dels poemes, que s'enriqueix amb els temes secundaris que apareixen en cada un dels textos poètics. Són, per expressar-ho també amb una comparació, com una novel·la, és a dir, un llibre amb una única història.

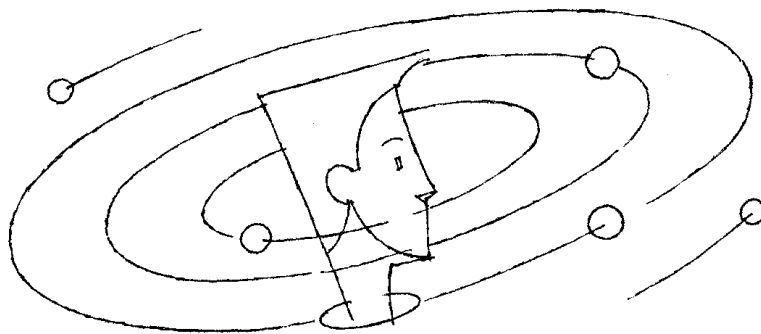
1.2. Després de la lectura del text anterior contesta les preguntes següents:

–Com definiries l'estructura d'*Els ulls al cel i l'ànima a la mar*, com una estructura acumulativa de poemes o com una estructura unitària?

.....
.....
.....

–Fixa't en l'índex del llibre que hi ha en la pàgina 63 i escriu a continuació els títols amb què creus que s'estructuren les distintes parts d'aquest poemari.

.....
.....
.....
.....

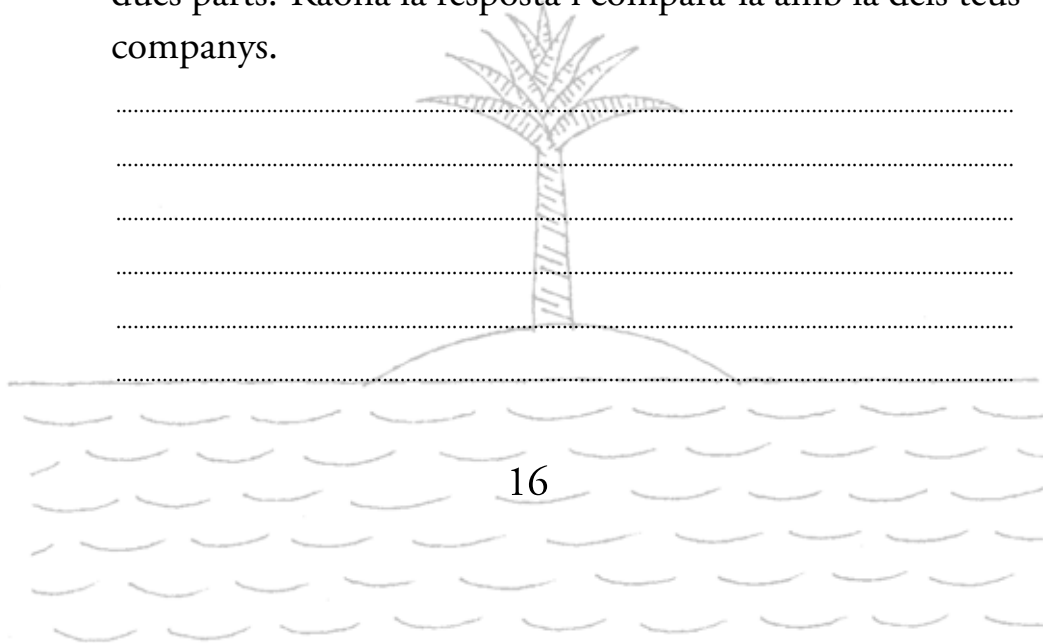
1.3. Com has comprovat, *Els ulls al cel i l'ànima a la mar* s'estructura en dues parts complementàries amb un poema inicial i un poema final. Tenint en compte això, completa el quadre següent descrivint quins creus que són els temes predominants en cada una de les parts. Fixa't en els títols dels poemes.

PART	TÍTOL	TEMES QUE TRACTA
Poema inicial	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
Primera part	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
Segona part	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
Poema final	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

1.4. Repassa novament l'índex i els textos del llibre i observa que hi ha poemes amb títol i poemes numerats que formen part d'un grup amb un títol que els engloba. A continuació, escriu –en la graella següent– el títol dels dos grups de poemes que hi ha en el llibre i digues quins temes tracten i per què tenen el títol que tenen.

TÍTOL DEL GRUP	TEMES QUE TRACTEN	JUSTIFICACIÓ DEL TÍTOL
....	....	....
....	....	....

1.5. Després d'haver analitzat les dues parts del llibre i d'haver reflexionat al voltant dels temes exposats, tracta de justificar el títol de l'obra. Creus que reflecteix bé el contingut de les dues parts? Raona la resposta i compara-la amb la dels teus companys.

1.6. Si hagueres de posar-li nom al poemari, quin li'n posaries?

.....

1.7. Ara que has reflexionat sobre la temàtica del poemari i l'estructura en què s'organitza, llig de nou el primer poema del llibre, «Constel·lació», i, després, escriu els motius pels quals creus que l'autor l'ha seleccionat perquè servisca d'introducció.

.....
.....
.....
.....
.....

2. *L'estil i els components organitzatius dels poemes*

2.1. Quins recursos o elements estilístics utilitza el poeta per a aconseguir el ritme dels poemes? Subratlla aquells que consideres encertats:

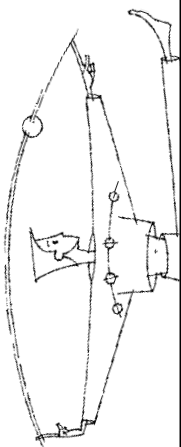
- la rima,
- el còmput sil·làbic dels versos,
- l'ús de repeticions de paraules,
- l'ús d'estrofes i de composicions clàssiques (sonets, quartets, aplegats o redolins, etc.),
- l'ús de repeticions d'estructures gramaticals en distints versos d'un mateix poema,
- la composició de poemes amb paraules monosil·làbiques,
- l'ús de metàfores,
- l'ús reiterat d'interrogacions,
- la composició de poemes amb versos lliures,
- l'ús d'onomatopeies,
- la utilització d'exclamacions,
- l'ús d'invocacions al lector.

2.2. Com definiries l'estil utilitzat pel poeta en l'elaboració dels poemes que formen part d'aquest llibre? Tria, de la llista d'adjectius següent, els més adequats i afig-hi els que consideres oportuns:

realista, impressionista, líric, narratiu, descriptiu, col·loquial, humorístic, èpic, suggeridor, popular, metafòric, simbolista

.....

2.3. Torna a llegir els poemes indicats en la graella següent i descriu els elements organitzatius utilitzats (és a dir, els recursos estilístics) per a crear el ritme i l'ambient necessaris en tota creació poètica.

POEMA	RECURSOS ESTILÍSTICS USATS PER A CREAR RITME
Constel·lació	....
Bàlsam d'estel	....
L'arc de Sant Martí	....
L'Óssa Menor	....
Maregassa	....
Fauna marina	....
Bàlsam de mar	....

3. *Comprensió global: el significat emotiu dels poemes*

3.1. Després de l'anàlisi de l'estructura del llibre i de l'estudi de l'estil utilitzat en la redacció dels poemes, llig les expressions següents i subratlla aquells sentiments que t'hagen evocat la lectura dels poemes del llibre:

- un clima de goig i de festa,
- un sentiment de tristesa,
- una sensació d'avorriment i de monotonia,
- un sentiment de soledat,
- un desig de revolta i de lluita,
- una sensació de bellesa davant la contemplació del món,
- un plaer provocat per la imaginació i el joc de paraules,
- una tendència cap a la tendresa,
- nostàlgia,
- un sentiment d'il·lusió,
- l'angoixosa presència del pas del temps,
- un retorn a la innocència de la infantesa.

3.2. Tenint en compte les expressions que has elegit en l'activitat anterior i altres sentiments experimentats per tu, fes una redacció breu que descriga la significació global del llibre. Què creus que pretén transmetre l'autor i què és el que tu entens?

.....

.....

.....

.....

3.3. Compara la teua descripció amb la dels teus companys i proposa'ls fer un debat/exposició al voltant del sentit i la finalitat del missatge que, segons vosaltres, tracta de transmetre *Els ulls al cel i l'ànima a la mar*.

2. Tenint al davant les paraules de l'activitat número 1 –a les quals pots afegir-ne d'altres també monosil·làbiques com, per exemple, formes verbals (*és, vinc*), articles (*el, un*), preposicions (*a, de*), conjuncions (*i, o, ni*), etc.–, escriu un poema usant només paraules amb una sola síl·laba.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Busca informació sobre Josep Ballester, l'autor del llibre, i a continuació, escriu-ne una nota bibliogràfica breu. De segur que a Internet trobaràs referències seues, però per aconseguir-les també pots buscar en qualsevol biblioteca pública. Per tant, no et serà difícil descobrir quins altres llibres de poesia ha escrit, quines obres de les que ha publicat van dirigides als lectors infantils i quins són els distints gèneres literaris que ha utilitzat.

JOSEP BALLESTER

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. Busca i encercla, en la sopa de lletres següent, els noms dels planetes que apareixen en els poemes del llibre encapçalats sota el títol de «La música de les esferes».

S	J	U	P	I	T	E	R	V
A	L	M	I	M	E	N	L	E
T	E	R	R	A	O	E	S	N
U	R	V	U	R	A	P	Z	U
R	P	L	U	T	O	T	X	S
N	I	M	E	R	C	U	R	I

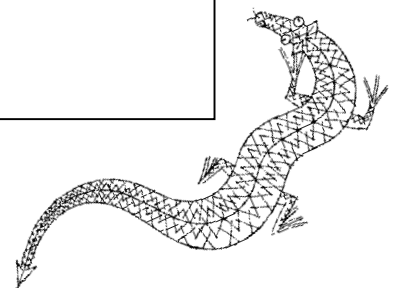
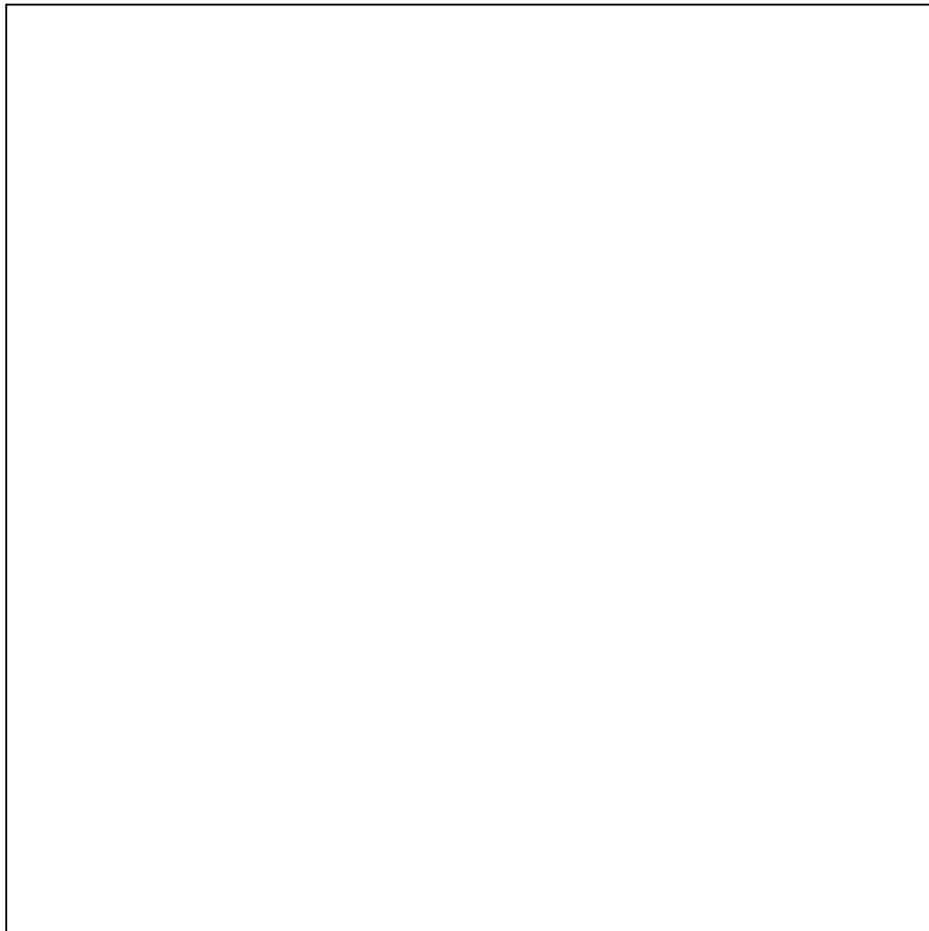
5. Busca també informació sobre Enric Solbes, l'il·lustrador de l'obra. Visita la biblioteca del centre o la biblioteca pública més pròxima i fes una relació d'altres llibres que haja il·lustrat. A continuació, enumera les característiques principals que detectes en els seus dibuixos: quins colors hi predominen, quines figures abunden, si les composicions que fa són realistes o per contra tendeixen a la idealització o a la fantasia, etc.

LLIBRES IL·LUSTRATS PER ENRIC SOLBES	CARACTERÍSTIQUES DE LES SEUES IL·LUSTRACIONS
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

6. Els dibuixos són un complement important, sobretot, en els llibres destinats als lectors infantils o joves. Aquesta és, sens dubte, una afirmació que es confirma magníficament en contemplar l'edició del llibre *Els ulls al cel i l'ànima a la mar*. Si et fixes, Enric Solbes ha fet una interpretació encertada dels poemes escrits per Ballester, perquè, sobretot, ha captat l'estil i la intencionalitat del poeta. Davant uns textos que suggereixen, però que no descriuen del tot, i que sovint es detenen en imatges breus, com una instantània fugaç, els dibuixos no podien reflectir cap realisme ni detallisme excessiu, sinó esdevenir insinuants.

Tenint en compte això, selecciona un poema del llibre que no estiga il·lustrat i fes un dibuix que siga capaç d'interpretar-lo.

POEMA ELEGIT: ..... (pàg. ....)

7. Fes ara l'operació inversa. Tria una il·lustració –la que més t'agrada o la que més t'inspire– i escriu un poema que siga capaç de descriure-la en paraules.

IL·LUSTRACIÓ DE LA PÀGINA: .....

POEMA

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

8. Podem fer poemes també a partir d'altres escrits. Per exemple, a continuació hem seleccionat dos poemes de Josep Ballester i els hem suprimit unes quantes paraules, com també el títol. És a dir, els hem deixats en l'estructura bàsica, a partir de la qual tu els pots transformar per tal d'escriure'n un altre de nou. Per tant, ompli els buits deixats i posa en marxa la teua creativitat i imaginació.

a) .....

El roig

.....

El groc

.....

El verd

.....

El blanc

.....

El blau

.....

La sang

.....

del foc.

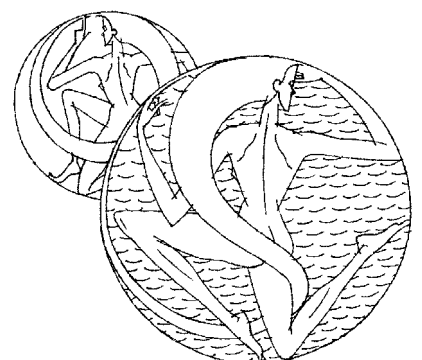
La sal

.....

del temps.

La nit

.....

b) .....
Amb un poc de .....
i ..... *collida de* .....
Amb brases ..... *i polsim de* .....
Amb ..... *i* .....
Amb ..... *de lluna i un plat de* .....
Amb .....

c) Una vegada escrits, si vols, compara'ls amb els que hi ha en el llibre: pàgines 13 i 56.

9. Imagina't que, per una equivocació del maquetista del llibre, s'hi han barrejat els versos de dos poemes diferents: els titulats «L'eclipsi de lluna» i «Via Làctia». Destria'ls i compon-los correctament, però sense mirar el llibre.

És l'obra d'un fabulós encanteri.

*Rufí, l'ogre menjallunes s'ha engolit el pastís.
 Quin delit més inaudit!*

*Com si suqués pa amb xocolata s'ha
 empassat la lluna amb melmelada.*

*Un camí anomenat Sant Jaume
 ha construït a poc a poc l'animeta.*

*Quin és l'únic camí de l'univers
 per on ningú mai no ha passat
 ni mai ningú no veurà trancat?*

*Per a esmorzar o per a berenar
 ha donat plaer al seu paladar.*

*La lluna espessa i el cel lluent
 l'ogre se'ls ha menjats furtivament.*

És el viatge celeste de planeta a planeta.

*Cada estrella forma la via famosa.
 Quin ha estat l'extraordinari misteri?*

*La lluna no hi és.
 S'ha apagat el llantió?
 Ha desaparegut el quinqué?
 Potser se l'han menjada com un entremés.*

Propostes didàctiques referides al llibre
Els ulls al cel i l'ànima a la mar (ISBN: 84-7660-807-1)

© Edicions Bromera, S.L.
Polígon Industrial 1 - 46600 Alzira
www.bromera.com

© Josep Antoni Fluixà, 2005
Dibuixos d'Enric Solbes, 2003